

Novosti, ki na novo opredeljujejo razmerja na trgu EU v dobaviteljskih verigah motornih vozil

1. PREGLED DOSEDANJE UREDITVE

Pogodba o delovanju Evropske Unije

Pogodba o delovanju Evropske Unije (v nadaljevanju PDEU) prepoveduje sporazume ter usklajena ravnanja, ki omejujejo konkurenco na notranjem trgu, vendar se lahko to izključi, če sporazum v celoti prinaša tolikšne prednosti, da odtehtajo skupne slabosti za konkurenco.¹ Tako je dovoljena izjema v primeru, da sporazum prispeva k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga ali podpira tehnični ali gospodarski napredek.² Tako so tudi za sektor motornih vozil od leta 1985 veljale posebne uredbe o skupinskih izjemah, saj naj bi sporazumi pripeljali do izboljšanja gospodarske učinkovitost v proizvodni ali distribucijski verigi s spodbujanjem boljše usklajenosti med udeleženi podjetji, pripeljali naj bi tudi k zmanjševanju transakcijskih in distribucijskih stroškov udeležencev ter k optimizaciji stopenj njihove prodaje in naložb.

Zadnja takšna Uredba je bila Uredba Komisije št. 1400/2002³, tako imenovana Montyeva uredba, ki pa je prenehala veljati 31. maja 2010. Saj je Evropska Komisija leta 2008 iz poročilu o oceni delovanja Montyeve uredbe⁴ in leta 2009 iz Sporočila Komisije o prihodnjem okviru konkurenčnega prava za področje motornih vozil⁵ prišla do sklepa, da v sektorju distribucije novih motornih vozil ni večjih pomanjkljivosti na področju konkurence, zaradi katerih bi se ta sektor razlikoval od drugih gospodarskih sektorjev in zaradi katerih bi bila potrebna uporaba drugačnih in strožjih pravil od tistih, ki so določena v Uredbi, ki splošno ureja vertikalne sporazume in usklajena ravnanja, Uredbi št. 330/2010⁶.

¹ Glej 1. odstavek 101. člena PDEU.

² Glej 3. odstavek 101. člena PDEU.

³ UREDBA KOMISIJE (ES) št. 1400/2002 z dne 31. julija 2002 o uporabi člena 81(3) Pogodbe za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj na področju motornih vozil.

⁴ SEC(2008) 1946.

⁵ COM(2009) 388.

⁶ UREDBA KOMISIJE (EU) št. 330/2010 z dne 20. aprila 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj.

Montyjeva Uredba

Uredba je veljala za sporazume, ki so se nanašali na prodajo, preprodajo ali nakup novih motornih vozil, nadomestnih delov za motorna vozila ter na storitve popravljanja in vzdrževanja vozil.

Montyjeva Uredba se je uporabljala v primerih, da tržni delež dobavitelja na trgu, na katerem ta prodaja nova vozila, nadomestne dele ali servisne storitve, ni presegal 30 odstotkov. Tridesetodstotni tržni delež je veljal tudi v primeru izključne dobave. V primeru, prodaje novih motornih vozil po sistemu selektivne distribucije⁷, ki temelji na kvantitativnih merilih, pa je znašal prag dopustnega tržnega deleža 40 odstotkov.

Uredba je tudi določala, da mora dobavitelj izrecno soglašati, da sme distributer ali serviser prenesti svoje pravice ali obveznosti, ki izhajajo iz predmetnega distribucijskega sporazuma, na drugega distributerja ali serviserja v distribucijskem sistemu, ki ga izbere prejšnji distributer ali serviser. Sporazum je moral vsebovati določbo, da sme dobavitelj razmerje odpovedati samo pisno in z natančno navedbo objektivnih in preglednih razlogov za odpoved. V primeru sklepanja sporazumov za distribucijo novih motornih vozil ali servisnih storitev je veljalo, da mora biti takšen sporazum sklenjen za najmanj pet let z obveznostjo stranke, ki ga ne namerava podaljšati, da o tem obvesti nasprotno stranko najmanj šest mesecev pred iztekom. V primeru, da je bil sporazum sklenjen za nedoločen čas, je moral odpovedni rok znašati najmanj dve leti. Ta rok se je lahko skrajšal na eno leto, v primeru, da je dobavitelja zakonodaja ali dodaten sporazum zavezoval k plačilu ustreznega nadomestila ali v primeru, da dobavitelj odpove pogodbo, ker je bilo treba reorganizirati celotno mrežo ali njen znaten del.

2. NOVOSTI, KI JIH PRINAŠA UREDBA 461/2010

Uredba št. 461/2010 ukinja uporabo Montyjeve uredbe in tako določa, da za vertikalne sporazume v sektorju motornih vozil velja Uredba št. 330/2010 v kolikor so izpolnjeni pogoji iz te uredbe. Uredba št. 461/2010 pa podaljšuje uporabo tistih določb Montyjeve uredbe, ki se nanašajo na vertikalne sporazume o nakupu, prodaji ali preprodaji novih motornih vozil, do 31. maja 2013.

Prodaja ene same znamke

Dobavitelj motornih vozil in distributer, ki nimata več kot 30-odstotnega deleža na upoštevanem trgu, se lahko dogovorita o obveznosti prodaje ene same blagovne znamke, v skladu s katero mora distributer kupovati motorna vozila le od

⁷ Sistem selektivne distribucije pomeni distribucijski sistem, pri katerem se dobavitelj zaveže, da bo prodajal pogodbeno blago ali storitve, bodisi neposredno bodisi posredno, samo distributerjem, izbranim na podlagi določenih meril, ti pa se zavežejo, da takega blaga ali storitev ne bodo prodajali nepooblaščenim distributerjem na ozemlju, ki ga je dobavitelj določil za uporabo tega sistema.

dobavitelja ali od drugih podjetij, ki jih določi dobavitelj, če je trajanje takih prepovedi konkurence omejeno na pet let ali manj. Ista načela veljajo za sporazume med dobavitelji ter njihovimi pooblaščenimi serviserji in/ali distributerji rezervnih delov.⁸

Garancija

V primeru, da dobavitelj pooblaščen mreže eksplicitno ali implicitno omeji popravila na nekaterih kategorijah motornih vozil samo na člane pooblaščen mreže, spadajo ti sporazumi na področje uporabe 1. odstavka 101 člena PDEU, kar pomeni, da so takšni sporazumi prepovedani. Do tega lahko na primer pride, če prodajalec pogojuje garancijo⁹ kupcu s tem, da mora končni uporabnik vsa servisna in vzdrževalna dela, ki niso zajeta v garanciji, opraviti v okviru pooblaščenih servisnih mrež. Enako velja za garancijske pogoje, ki zahtevajo uporabo rezervnih delov proizvajalčeve blagovne znamke za menjave, za katere ne velja garancija.

Distribucija novih motornih vozil

Uredba št. 461/2010 podaljšuje uporabo ustreznih določb Montyeve uredbe v kolikor se ti nanašajo na vertikalne sporazume o nakupu, prodaji ali preprodaji novih motornih vozil, do 31. maja 2013. Od 1. junija 2013 pa bo tudi za vertikalne sporazume o nakupu, prodaji in preprodaji novih motornih vozil veljala Uredba št. 330/2010.

Distribucija rezervnih delov

V primeru distribucije rezervnih delov je nedopustna omejitev¹⁰:

- prodaje rezervnih delov za motorna vozila, s strani članov sistema selektivne distribucije neodvisnim serviserjem, ki te dele uporabljajo za popraviljanje in vzdrževanje motornih vozil,
- ki je dogovorjena med dobaviteljem rezervnih delov, orodja za popraviljanje, diagnosticiranje ali druge opreme in proizvajalcem motornih vozil, ki ovira dobaviteljevo možnost prodaje navedenega blaga pooblaščenim ali neodvisnim distributerjem ali pooblaščenim ali neodvisnim serviserjem ali končnim uporabnikom,
- ki je dogovorjena med proizvajalcem motornih vozil, ki uporablja sestavne dele za prvotno sestavljanje motornih vozil, in dobaviteljem takih sestavnih delov, ki ovira dobaviteljevo možnost, da dobavljene sestavne ali rezervne dele učinkovito in na vidnem mestu označi s svojo blagovno znamko ali logotipom.

⁸ Glej 26 odstavek Dopolnilnih smernic o vertikalnih omejitvah v sporazumih o prodaji in popravilih motornih vozil ter distribuciji rezervnih delov za motorna vozila (2010/C 138/05)

⁹ Garancija, ki je bodisi osnovna bodisi razširjena.

¹⁰ 5. člen Uredbe št. 461/2010

3. PRAKTIČNA VPRAŠANJA Z ODGOVORI

Evropska komisija je po sprejetju Uredbe št. 461/2010 prejela vrsto vprašanj, ki se nanašajo na distribucijo in popravilo motornih vozil ter na distribucijo nadomestnih delov za motorna vozila. Zato so se odločili, da pripravijo odgovore na najpogostejša vprašanja in na tista, ki bi tudi sicer lahko bila zanimiva za širšo javnost. Odgovore si lahko pogledate na:

http://ec.europa.eu/competition/sectors/motor_vehicles/legislation/mv_faq_sl.pdf

Če potrebujete dodatne informacije glede navedenega, vaša vprašanja pošljite na e-poštni naslov pravnasluzba@gzs.si

S spoštovanjem,

Pripravila:

Andreja Kos, univ.dipl.prav.
Pravna svetovalka

Marko Djinović, univ.dipl.prav.
Direktor Pravne službe

in

Igor Knez, univ.dipl.prav.
Namestnik direktorja Pravne službe za
zakonodajo s področja gospodarstva